

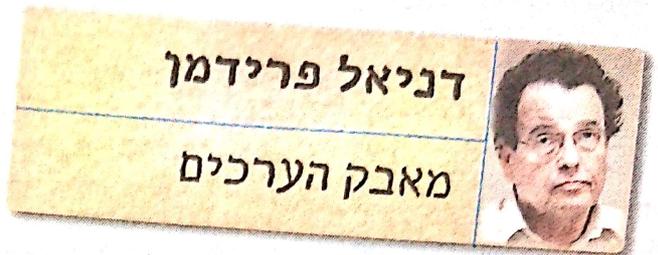
הציונית – האמונה בשוויון, כולל שוויון בין נשים לגברים. הציונות, שהיא תנועה חילונית, דגלה מראשית ימיה בזכותן של נשים לבחור ולהיבחר, וזאת על אפה וחמתה של האורתודוקסיה הדתית ובימים שבהם רבות ממדינות המערב הרמוקרטיות לא היו מוכנות להעניק לנשים זכויות שכאלה.

לא שמעתי שחרדים הגרים בחו"ל ומבקשים לרכוש השכלה מצידי בים לאוניברסיטאות שם דרישות דומות ברבר הפרדה. אבל בישראל הכל אפשרי, והנושא אף מוצג בצירוף "הבהרה": או שתאפשרו הפרדה או שהחרדים לא יבואו ללמוד ולא יוכלו להתפרנס, ואז יהא עלייכם, החילונים, המסורתיים והרתיים-לאומיים לפרנס אותם בעבודתכם. אבל מתברר שגם בישראל לא מוכרחים להיכנע. הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל-אביב קבעה מסלול קבלה לחרדים המביא בחשבון את הרקע הלימודי החסר שלהם. כמה עשרות חרדים התקבלו במסגרת זו, למרות שהפקולטה שומרת על שוויון ואיננה מעלה בדעתה לקיים מסלולי לימודים נפרדים לנשים ולגברים.

החילונים, בוודאי בצירוף המסורתיים, מהווים רוב, אולם זהו רוב חלש שבשיטת הבחירות הנוכחית אין לו ביטוי בשלטון

כיום נמצאת החילוניות וערכיה הבסיסיים תחת מתקפה. החילונים, בוודאי בצירוף המסורתיים, מהווים רוב, אולם זהו רוב חלש, שבשיטת הבחירות הנוכחית אין לו ביטוי בשלטון. החרדים הם מיעוט, אך זהו מיעוט רב עוצמה האוחז מזה כ-40 שנה בנתח נכבד מהשלטון, וכוחם גובר והולך. בהקשר זה יש עניין מיוחד בספרו החשוב של אמנון רובינשטיין, "סיפורם של היהודים החילוניים", הכולל את סיפורם של שלושת היהודים – אלברט איינשטיין, פרנץ קפקא וזיגמונד פרויד – שהשפיעו אולי יותר מכל אדם אחר על המדע והתרבות העולמית. שלושתם היו קשורים לתרבות ולהיסטוריה היהודית, ועם זאת היו חילוניים לחלוף-טין. העוצמה הזאת, שיש בתרבות החילונית ובערכיה, מאפשרת קשר עם קהילות יהודיות מגוונות בחו"ל, לרבות בארה"ב, על הפלגים הקו-נסרבטיביים והרפורמיים שבה. אלה הם גם הערכים המאפשרים לנו לקלוט את יהדות ברית-המועצות ללא בדיקות דנ"א, וגם כאשר האב יהודי והאם, רחמנא ליצלן, איננה יהודייה.

עיני לא צרה בהגנה שזכתה לה לינור אברג'יל. אבל העדר הגנה לנערה שהורחה מהאוטובוס, לנערה שהורדה מהבמה ולחיילות המופלות לרעה מותיר תחושה קשה. החילוניות, שהקימה את המדינה, נתונה למתקפה, והשאלה היא האם יש עדיין כוחה להתארגן ולהיאבק על ערכיה. ■

חילוניות תחת מתקפה

לינור אברג'יל, מלכת יופי שלימים חזרה בתשובה, נבחרה להופיע כמנחה בטקס הדלקת המשואות. עודד אל-יגון, שפרש לפני כ-13 שנים מכס השיפוט, בחר ללגלג ברשת על המטפחת שלינור עטתה לראשה. לגלוג על לבושו של אדם, ואחת היא אם מדובר בלבוש של אישה חרדית או של מתמודדת בתחרות מלכת יופי, הוא מעשה פסול. ההתבטאויות המלגלגות, מפי אדם שאיננו נמצא במרכז ההתעניינות הציבורית, גררו גל אדיר של תגובות בזעמות מפי אישים ידועים. נשים בעלות מעמד ציבורי ופוליטי בחרו לעטות על ראשיהן, כאות הזדהות, כיסוי ראש דומה, וזכו לצילום ולפרסום בתקשורת. ואפילו דוברות בתי המשפט, באופן יוצא דופן, ראתה לנכון לתאר את ההתבטאות של אל-יגון "מבישה".

מעניין להשוות תגובות אלה לאירוע לבוש אחר, שעליו דווח לא-חרונה: בחורה במכנסיים קצרים ביקשה לנסוע למקום עבודתה, אולם הנהג סירב לאפשר לה לעלות לאוטובוס ב"לבוש לא הולם", הפוגע, כך הוסבר, ברגשותיהם של נוסעים דתיים. התגובה לשערורייה זו הייתה דלה עד אפסית. וזו רק טיפה בים. לאחרונה התבשרנו על נערה צעירה שביקשה להצטרף לשירתו של זמר שהופיע ברמת-גן בערב יום העצמאות. היא הורדה מהבמה. כל זה מצטרף לאירועים החוזרים ונשנים בצה"ל שבהם נאסר על חיילות להשמיע שירה בציבור, כאשר פרשיות אלה עוברות כמעט ללא תגובה.

לכך מצטרף תהליך החודר בהדרגה למוסדות ההשכלה הגבוהה: חרדים, במספרים צנועים למדי, מבקשים ללמוד באוניברסיטאות וב-מכללות. זוהי בלי ספק התפתחות מבורכת. אבל מסתבר שרבים מהם מוכנים לעשות זאת רק בתנאי הפרדה בכיתות בין גברים לנשים, הפרדה הגולשת לתחומים נוספים בקמפוס ותגיע אולי אף להפרדת הקמפוסים. הפרדה כזו מנוגדת לערך הבסיסי והיסודי ביותר של התנועה